

Tradiție și inovație în cadrul limbii române pentru studenții străini. Verbul

Viorica Vesa-Florea*

Keywords: *Romanian as a Foreign Language; verb guide; notebooks of verbs; tradition; innovation; summary tables; examples; contextualization; practical methods; proverbs*

1. Introducere

1.1. Învățarea unei limbi străine este o provocare și o investiție pe termen lung. În cazul adulților, însușirea unei limbi străine este mult mai dificilă decât în cazul copiilor, pentru că aceasta pretinde timp, disciplină, o motivație destul de puternică și eforturi constante.

Lucrarea prezintă, în paralel, câteva aspecte legate de unele materiale didactice tradiționale folosite în predarea limbii române pentru studenții străini și de altele, relativ novatoare. Un instrument mai nou, asupra căruia vom insista, este ghidul de verbe. Lucrarea dezvoltă următoarele aspecte: a. caracteristici ale caietului de verbe; b. argumente ale necesității unui instrument de lucru suplimentar pentru învățarea românei ca limbă străină; c. avantajele folosirii ghidului de verbe; d. structura cărții; e. foloasele posibile ale utilizării ghidului; f. contextualizarea verbelor, selectate semantic; g. concluzii.

Necesitatea conceperii unui ghid de verbe, care să vină în sprijinul celor interesați să atingă în cât mai scurt timp anumite performanțe comunicative, s-a făcut tot mai mult simțită în predarea limbii române ca limbă străină. În acest scop, urmând o frumoasă tradiție din cadrul Departamentului de limbă, cultură și civilizație românească de la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, am ales ca formulă de lucru la grupele de studenți cunoscutele „caiete de verbe”. Acest instrument de lucru suplimentar este, de obicei, un caiet studentesc, format A4. Realizarea chenarelor, completarea acestora cu forme verbale corespunzătoare, scrierea exemplurilor reprezintă o activitate efectuată în clasă, în mod progresiv, în funcție de materia predată. Fiecare cursant are propriul caiet pe care-l completează cu noi verbe, conjugate la diferite moduri și timpuri verbale, pe măsură ce acestea sunt predate de către profesor.

* Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, România.

1.2. Caracteristici ale caietului de verbe

a. Acesta satisface o necesitate resimțită și vine în completarea manualului.

Încă din primele lecții, simțim dorința de a comunica ori de a stimula studenții să converseze în limba română pentru a cere sau a transmite unele informații foarte simple, de strictă necesitate: „Ce dorești?”, „Ce faci?”, „Unde mergi?”, „Înțelegi?”, „Vrei?”, „Când avem pauză?”, „Nu mâncați!”, „Nu vorbiți!”, „Nu folosiți telefoanele!”. Însușirea unor forme verbale simple și a unor enunțuri scurte care valorifică aceste verbe reprezintă, de fapt, primii pași pe care cei interesați îi fac în limba română. Atunci când vorbitorii non-nativi reușesc să exprime anumite idei cu ajutorul unor propoziții, chiar dacă inițial acestea sunt memorate, ei realizează mai mult decât simplul fapt de a utiliza o simplă succesiune de cuvinte, care nu transmite un sens clar și nici nu respectă regulile gramaticale precise ale limbii.

În plus, folosirea verbelor încă din prima lecție este revendicată și de necesitatea de a înțelege și de a rezolva anumiți itemi: „Ascultați și citiți...”, „Alegeți...”, „Găsiți...”, „Lucrați...”, „Completați...”, „Scrieți...”, „Priviți...”, „Utilizați...”, „Decideți...”, „Puneți...”, „Recitați...”, „Prezentați...”, „Descrieți...”, „Observați...”. Faptul acesta presupune explicarea semnificației verbelor respective și, în plus, prezentarea formelor verbale de indicativ prezent ale acestora, cel puțin la persoana I și a II-a, singular. În general, primele lecții din manuale se concentrează exclusiv pe conjugarea verbului „a fi”, ceea ce limitează mult posibilitatea exprimării. În practica predării la grupele de studenți străini am experimentat eficiența introducerii încă de la primele lecții a caietului de verbe. Astfel, acest instrument de lucru completează anumite aspecte care lipsesc și satisface, din start, o necesitate.

b. Oferă informații în mod progresiv, echilibrat.

Deoarece manualul abordează verbul după mai multe capitole introductive, prezentarea într-o singură lecție a mai multor verbe deodată ar putea crea impresia de avalanșă de informații. Este dificil ca aceștia să rețină și să exerseze, într-o singură lecție, uneori până la 50 de verbe. Scopul caietului de verbe este să-i familiarizeze pe cei interesați să-și însușească limba română atât cu formele gramaticale, cât și cu exemplificări ale verbelor în diferite contexte într-un mod progresiv și echilibrat.

c. Contribuie la însușirea corectă a formelor gramaticale ale verbului la diferite moduri și timpuri verbale.

Dificultățile pe care le ridică scrierea și pronunțarea formelor corecte ale verbelor, conjugate la modurile și timpurile verbale cel mai frecvent folosite, revendică oferirea unor soluții practice. Copierea exactă a verbelor, precum și repetarea accentuării corecte a acestora la indicativ, timpurile: prezent, perfect compus, viitor popular, la conjunctiv prezent, la condițional-optativ, prezent și

la imperativ s-au dovedit de un real ajutor. Vizualizarea repetată și prezentarea sintetică, panoramică a acestora facilitează memorarea și stimulează progresul individual și colectiv.

d. Oferă exemplificări referitoare la folosirea corectă a verbelor cu acuzativul sau cu dativul.

Folosirea corectă a formelor pronominale cu acuzativul sau cu dativul depinde de cunoașterea verbelor care revendică aceste cazuri. Tabelele cu verbe cu acuzativul și dativul sunt utile atunci când vorbitorii non-nativi se află în fața rezolvării unor exerciții gramaticale sau își doresc să-și exerseze competența de comunicare orală ori cea de producere a unui text scris. De aceea, exemplificările din caiet constituie modele practice, necesare, care îi ajută să creeze, la rândul lor, alte enunțuri respectând normele gramaticale specifice limbii române.

e. Sintetizează informațiile prin intermediul tabelelor recapitulative.

Tabelele recapitulative constituie instrumente necesare, atunci când e necesară exersarea și învățarea formelor verbale care ridică, în mod special, dificultăți celor interesați. De exemplu, formele de participiu ale verbelor, cele de viitor popular, la persoana a III-a sau cele de imperativ, la persoana a II-a singular sunt asimilate mult mai rapid, în felul acesta. Prin repetarea unor verbe cu structuri asemănătoare, vorbitorii străini se familiarizează cu acestea, receptându-le asemenea unor melodii, pe care le aud de mai multe ori și pe care ajung să le redea ei înșiși cu o mai mare ușurință.

f. Creează posibilitatea unei însușiri practice a limbii române prin intermediul exemplificărilor.

Folosirea verbelor, în diferite enunțuri, contribuie la dezvoltarea capacității cursanților de a formula întrebări adecvate în limba română și de a oferi răspunsuri corespunzătoare, diversificate. Chiar dacă unele formulări sunt memorate inițial, fiind repetitive, acestea stau la baza exprimării libere, de mai târziu. „Cum se hrănesc puișorii ciugulind bob cu bob, așa ne însușim noi o limbă nouă. Nu reținem mult, dar puținul pe care-l învățăm face mult în timp”, a spus un tânăr. Mulți au constatat că e mai eficient să înveți câte puțin dar regulat, decât mult și rar, iar acest lucru e posibil folosind zilnic caietul de verbe.

g. Asigură un bagaj lexical suplimentar pentru a înțelege și comunica în diferite situații concrete.

Însușirea unor exemple concrete îi pregătește pe vorbitorii non-nativi pentru diverse situații de comunicare, la care vor face față cu succes prin îmbogățirea treptată a vocabularului. Aceasta presupune rezervarea unui anumit timp pentru studierea semnificației termenilor necunoscuți, pentru înțelegerea și memorarea exemplurilor oferite, în funcție de nivelul de competență dorit. Dificultatea crește pe măsură ce cursanții doresc să aprofundeze și să rețină tot

mai multe variante de răspuns ori unele exprimări aforistice, ceea ce conduce la o comunicare mai eficientă și mai nuanțată în limba română.

h. Contribuie la clarificarea și însușirea corectă a regimului prepozițional al verbelor.

Neclaritățile și confuziile legate de utilizarea corectă a prepozițiilor sunt diminuate prin folosirea caietului de verbe. Este mult mai simplu de sesizat faptul că răspunsul formulat de interlocutor reia prepoziția folosită, de obicei, în întrebare, sau faptul că verbele tranzitive sunt urmate de prepoziția *pe*, cele intransitive de prepoziții specifice și că anumite verbe impun folosirea anumitor prepoziții. Prin exemplele oferite sunt rezolvate și aceste greșeli, pe care, cel mai adesea, la testare continuăm să le contabilizăm, fără însă a rezolva cauza. Folosirea intensivă a caietului de verbe s-a dovedit a fi o soluție simplă și practică în timp, în cazul în care persoana este motivată, răbdătoare și perseverentă.

i. Permite realizarea lucrului în perechi și a altor jocuri.

Caietul de verbe oferă baza pentru realizarea unor dialoguri în grupuri de două sau mai multe persoane care pot selecta și exersa opțional diferite răspunsuri. Acest instrument de lucru poate fi folosit și asemenea unui joc cu cartonașe, în care pe o parte este scris un cuvânt sau o expresie, iar pe spatele cartonașului este notată traducerea acestora. În cazul verbelor, acest lucru se poate realiza acoperind cuvintele în limba străină și verificând cunoașterea verbului românesc ori invers. De asemenea, prin aceeași metodă se poate exersa memorarea formelor verbale și a contextualizărilor, ceea ce îi conferă o valoare practică atât în activitățile didactice zilnice din sala de curs, cât și în pregătirea temelor de casă.

j. Stimulează atenția și interesul față de materia studiată.

Completarea de către cursanți a propriilor caiete, în mod progresiv, cu verbe noi, contribuie la stimularea atenției și a interesului acestora. Caietul devine „cărțica” personală de verbe. Aceasta are un cuprins, totalizând aproximativ 150–170 de verbe care sunt însușite, repetate și exersate. Deoarece reprezintă rezultatul eforturilor personale depuse constant și în mod progresiv de către fiecare cursant, caietul de verbe devine un instrument de lucru îndrăgit de cei interesați să-și însușească cât mai repede limba română.

2. Argumente ale necesității unui nou instrument de lucru pentru învățarea românei ca limbă străină

Cu toate că avantajele folosirii caietului de verbe au fost demonstrate în timp, acesta are și anumite limite: se adresează unui public restrâns, adică doar persoanelor înscrise în anul pregătitor; este copiat de studenți după modelele oferite pe tablă, de aceea poate conține erori; conține informații relativ puține, dat fiind timpul limitat de predare. Uneori este incomplet, din cauza scrierii în grabă, a neatenției, a întârzierii ori a absenței de la cursuri.

În plus, nu oferă celor interesați o perspectivă cumulativă, o viziune panoramică asupra întregului.

3. Caracteristici ale ghidului de verbe

Mottoul ales: „Verbele au rolul de cai-putere..., 9 cai, 9 verbe. Există colonii de verbe...” (Caraion 1977) este, credem, sugestiv. Acest critic literar sesiza rolul special al verbelor de „cai-putere”, de forță incredibilă. Aplicând aceste observații la cazul de față, am putea extinde valoarea de putere extraordinară a verbului. Se știe că propoziția poate fi alcătuită și dintr-un singur cuvânt, de exemplu, un verb. De aceea, învățarea unor forme verbale, precum și a unor exemple potrivite, poate însemna mult pentru cei interesați să-și însușească limba română.

a. Ghidul de verbe conține:

- 70 de tabele cu verbe, conjugate la toate modurile și timpurile;
- 7 tabele recapitulative;
- 561 de proverbe;
- 700 de verbe exemplificate.

b. Cartea are ca public-țintă nu doar studenții din anul pregătitor, ci o paletă mai largă a publicului, adică orice persoană interesată să-și dezvolte competența de comunicare în această limbă în mod progresiv, unitar și în acord cu necesitățile concrete comunicative cotidiene.

c. Cele 700 de verbe selectate, traduse în engleză și franceză, folosite sub formă de întrebări-răspunsuri posibile și utilizate în enunțuri cât mai diversificate, corespund nivelelor de competență A1, A2, B1 și B2, aferente *Cadrului european comun de referință* (CECR), altfel spus, nivelului „începător”, „fals începător”, „intermediar 1” și „intermediar 2”.

4. Structura ghidului de verbe

E un fapt dovedit că o bună organizare reduce stresul, soluționează dificultățile și stimulează progresul. În practica predării la studenții străini, am constatat, în timp, cât de necesară este o bună repartizare atât a materialului predat în unități de învățare, structurate, de obicei, pe subiecte, cât și a informațiilor recapitulative, așa încât vorbitorul străin să beneficieze de o perspectivă cumulativă, de o viziune panoramică asupra întregului. Uneori, studenții își exprimă nemulțumirea în ceea ce privește înțelegerea exactă și clarificarea modului corect de folosire a formelor verbale, mai cu seamă atunci când este vorba despre acele verbe care sunt însoțite de pronume personale sau reflexive, în diferite cazuri. De aceea, structura lucrării include pe lângă cele 70 de tabelele cu verbe selectate, conjugate la modurile personale și nepersonale, la diatezele activă, reflexivă și pasivă și alte tabele recapitulative cu verbe care au un regim special de folosire.

Obstacole mari în exprimarea orală și în cea scrisă a vorbitorilor non-nativi ridică verbele neregulate, de aceea am rezervat un anumit spațiu pentru a le prezenta cumulativ. Aceste verbe sunt predate în manual în cadrul unor lecții diferite și, deoarece nu sunt înțelese și exersate suficient, continuă să ridice dificultăți la testare.

Verbele pronominale cu dativul și cu acuzativul pot fi vizualizate în mod succint și clarificator cu ajutorul unor tabele recapitulative, astfel încât procesul înțelegerii și al memorării să fie simplificat. La fel, construcțiile verbale folosite impersonal cu pronume în acuzativ și dativ, verbele cu două pronume și cele cu pronume în dativ posesiv, le-am inclus în componența ghidului pentru a le oferi cursanților modele practice.

Adesea, studenții și-au exprimat dorința de a avea și de a putea folosi anumite tabelele recapitulative cu cele mai folosite verbe din limba română, conjugate la indicativ prezent, perfect compus, persoana I, conjunctiv prezent, persoana a III-a, singular, precum și la imperativ afirmativ, persoana a II-a singular, adică tocmai cu acele forme verbale care sunt cele mai dificile.

Secțiunea de bază a ghidului o reprezintă exemplificările verbelor în enunțuri, prezentarea acestora sub formă de întrebări-răspunsuri. Această parte este mai puțin abordată și exersată de manualele de gramatică și de cărțile de verbe existente în biblioteci sau pe rafturile librăriilor. Valoarea practică a contextualizării verbelor s-a dovedit evidentă, reflectându-se în performanțe superioare în ce privește însușirea strategiilor conversaționale specifice orăului și în testarea celorlalte competențe: înțelegere după auz, înțelegerea unui text scris, secțiunea de vocabular și gramatică sau în producerea creativă de text. Din acest motiv am rezervat un spațiu mai amplu exemplificării verbelor prin enunțuri diversificate și prin exprimări aforistice.

5. Folose posibile

a. Ghidul de verbe este rezultatul eforturilor cumulate în timp de a găsi o formulă eficientă de predare a verbului și constituie un instrument de lucru experimentat deja.

b. Oferă posibilitatea de a traduce, înțelege și folosi corect verbele, conjugate la diferite moduri și timpuri verbale, ceea ce constituie un element de noutate în bibliografia acestui domeniu de interes.

c. Metodele concrete, practice și, în același timp, simple, stimulează progresul și reduce eforturile depuse pentru a stăpâni bine limba română. Exemplele oferite permit selectarea, completarea și îmbogățirea vocabularului. Sfatul: „Conversați, conversați, conversați!” se dovedește realmente util.

d. Metoda simplă și dinamică de prezentare a formelor verbale contribuie la îmbunătățirea capacității de memorare prin vizualizarea repetată a unor tabele sau liste recapitulative, ceea ce simplifică învățarea și dinamizează randamentul intelectual.

e. Ghidul poate fi folosit în clasă, în mod individual și în lucrul în echipă, în cadrul unor jocuri. Vorbitorii non-nativi pot răspunde la întrebările adresate de altă persoană, nu doar repetitiv, ci având opțiunea de a alege varianta dorită. De asemenea, pot să formuleze ei înșiși întrebări, după modelele oferite, să exerseze înțelegerea semnificației în limba engleză sau franceză, să-și scrie pe carte traducerea în propria limbă și altele.

f. Contextualizarea verbelor reprezintă un ajutor în plus oferit în rezolvarea și altor probleme de gramatică, cum ar fi cea legată de regimul prepozițional specific fiecărui verb. Exemplificările dau indicii și despre modul de folosire a unor prepoziții sau locuțiuni prepoziționale cu genitivul, cu acuzativul sau cu dativul.

g. Fiind un ghid de conversație, acest instrument poate contribui la îmbunătățirea capacității de comunicare a vorbitorilor, deoarece aceștia vor avea la dispoziție nu doar cuvinte izolate, ci enunțuri sau fraze, ceea ce va stimula progresul individual sau colectiv.

h. Diminuează dificultatea asimilării informațiilor în avalanșă. Uneori, vorbitorii străini trec prin momente când se simt depășiți de volumul prea mare de cuvinte noi; în consecință își pierd răbdarea și vor să renunțe. Faptul de a-și stabili anumite repere progresive în asimilarea acestora îi poate conștientiza de progresul făcut în timp. Cineva a spus, cândva: „Nu crezi că ai făcut progrese decât dacă te gândești cât știai înainte”.

i. Facilitează producerea creativă și diminuează dificultățile exprimării, contribuind la o mai bună stăpânire a limbii. Obiectivul celor care învață noua limbă trebuie să fie acela de a învăța să *gândească* în această limbă, nu doar de a traduce cuvinte și expresii din limba lor maternă. De asemenea, faptul de a învăța câteva lucruri despre obiceiurile și tradițiile poporului care vorbește acea limbă se dovedește, cu siguranță, util. În acest sens, folosirea ghidului poate să confere siguranță și confort emoțional.

6. Prezentarea verbelor pe sfere semantice

Repartizarea verbelor pe sfere semantice și exemplificarea acestora va constitui subiectul celui de-al doilea volum al ghidului de verbe. Verbele selectate vor face referire la: a. hrană și băutură, b. locuință, c. cumpărături, d. vreme, e. învățământ, f. timp liber, g. turism, h. transport, h. activități zilnice, i. sentimente și emoții, î. calități fizice și morale, j. igienă și sănătate, k. Tratamente medicale, l. corespondență, m. loc de muncă, n. profesii și sectoare de activitate, o. pasiuni și interese, p. protecția mediului, r. mediu geografic, s. floră și faună, ș. evenimente sociale, t. cultură, ț. sport, u. climă și vreme.

7. Concluzii

a. Prezentarea în paralel a celor două instrumente de lucru nu intenționează să pună în umbră sau să devalorizeze clasicul caiet de verbe. Dimpotrivă,

dorim să-i recunoaștem importanța și valoarea, faptul că acesta este modelul de bază, din care s-a născut, mai târziu, ghidul.

b. Prin rolurile sale multiple: de dicționar, de manual de gramatică, de modele de contextualizări ale verbelor, de colecție paremiologică și de prezentare a verbelor pe sfere semantice (volumul al II-lea), ghidul vine în ajutorul celor dornici să-și însușească limba română. În plus, cei interesați ar putea trage și alte foloase: vor simți poate mai multă empatie față de ipostaza celui care învață o limbă străină și, vorbind mai bine limba română, se vor apropia mai mult de rudele, de prietenii din România și vor cultiva, cu aceștia, relații mai apropiate, mai strânse.

Bibliografie

- Barbu 2009: Ana-Maria Barbu, *Conjugarea verbelor românești. Dicționar*, București, Editura Coresi.
- Caraion 1977: Ion Caraion, *Sfârșitul continuu*, București, Editura Cartea Românească.
- Feurdean, Mărcean 2014: Dana-Maria Feurdean, Nora-Sabina Mărcean, *Limba română ca limbă străină. Fișe de gramatică Nivelurile A1, A2. Romanian as foreign language. Grammar synthesis, Levels A1 and A2*, Cluj, Editura Casa Cărții de știință.
- Sireteanu 2013: Ion Popescu Sireteanu, *Dicționar de verbe românești*, Iași, Editura Demiurg.
- Stan, Stan 2008: Camelia Stan, Dragoș Stan, *Discheta verbelor*, Cluj-Napoca, Editura Verba.
- Toma 1994: Grigore Toma, *Verbe românești*, Craiova, Editura Universitaria.
- Uricaru, Goga 2007: Lucia Uricaru, Mircea Goga, *Verbes roumains Romanian. Verbe românești*, (ed. a II-a), Cluj, Editura Echinox.

Tradition and Innovation within Romanian as Foreign Language. The Verb

This work presents, in parallel, some aspects related to certain traditional didactic materials used in teaching the Romanian as a foreign language and to other materials, relatively innovative. A newer tool, which we will insist upon, is the verb guide. The need to conceive such a volume has been more and more present lately in teaching Romanian as a foreign language. The well-known notebooks of verbs, used already consistently in didactic activities, constitute the basis of this volume.

The verb guide has as target-public a wider range of public, meaning any person interested in developing the communication competence in Romanian language in a progressive, unitary way and in accordance with the concrete everyday communicative needs.

The volume is addressed to anyone interested in learning the Romanian as a foreign language, being a didactic tool of teaching and learning, conceived to offer a concrete, practical approach of using the verb by contextualization. The 700 selected verbs, translated into English and French, used in a form of questions – possible answers and used in more diverse statements, correspond to the levels of competence A1, A2, B1 and B2, related to *The Common European Framework of Reference*, in other words, to the level “beginner”, “false beginner”, “intermediate 1” and “intermediate 2”.

The work develops the following aspects: 1) characteristics of the notebook of verbs; 2) arguments for the need of additional working tool in learning Romanian as a Foreign Language; 3) characteristics of the verb guide; 4) the book structure; 5) the possible advantages of using the guide; 6) the contextualization of verbs, semantically selected; 7) conclusions.

The presentation in parallel of the two work tools has no intention to overshadow or to devalue the classical notebook of verbs. On the contrary, we want to recognize its importance and value, the fact that the guide was born later from this model. By its multiple roles: of a dictionary, of grammar manual, of verb contextualization examples, of paremiological collection and of their cumulative presentation on semantic spheres, the guide will continue to help those willing to accept the challenge of learning the Romanian language and culture.